

УДК 658.5

Наталія Коретчук, Наталія Шведа

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ РИНКОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Nataliia Koretchuk, Nataliia Shveda

THE PROBLEMS OF COMPANY'S CAPITAL MANAGING IN CONDITIONS OF UKRAINIAN MARKET ECONOMY TRANSFORMATION

Ринкові перетворення в Україні принципово змінили умови функціонування підприємств, в тому числі умови формування та використання їх капіталу. Як наслідок, актуальним стало вирішення питань як теоретичного, так і практичного характеру щодо оптимізації управління капіталом підприємств як певною сукупністю його фінансових ресурсів.

Подальший розвиток теоретико-методологічних засад управління капіталом підприємства в умовах ринкової трансформації економіки України і на цій основі розробка практичних пропозицій щодо вдосконалення організаційно-економічного механізму управління капіталом підприємства, підвищення ефективності його формування та використання.

В сучасних умовах функціонування підприємств фактор зовнішнього середовища набуває особливого значення як найважливіша передумова для формування стратегічно перспективних систем фінансового управління. Забезпечення процесу формування оптимальної структури капіталу належить до основних умов запобігання кризи ліквідності будь-якого підприємства, оскільки обсяг, структура та вартість капіталу суттєво впливають на основні показники фінансово-господарської діяльності підприємств.

В умовах ринкової трансформації економіки України процеси, що пов'язані з вдосконаленням системи управління капіталом підприємства, зокрема його формування та використання, набувають особливого значення, оскільки створення та розвиток необхідної фінансової ресурсної бази є важливою умовою сталого економічного розвитку [1].

Капітал є одним з фундаментальних понять економічної науки, його змістовне поповнення є певним відображенням історичного процесу еволюції самої науки. Загалом існують різноманітні визначення поняття „капітал”, які можна звести до двох підходів – загальноекономічного та фінансового.

На сьогодні існують серйозні проблеми щодо формування капіталу за галузями економіки України. Нерівномірний розвиток окремих галузей національної економіки сам по собі не є її недоліком чи проблемою. Проблема в іншому – галузева нерівномірність розвитку в Україні не відповідає сучасним світовим тенденціям.

З метою створення ефективних методів управління формуванням структури капіталу в умовах вітчизняної економіки існуючі методи повинні бути реформовані в єдиний оптимальний комплекс методів управління капіталом. Комплекс питань, пов'язаних зі здійсненням фінансової діяльності підприємств, вимагає досить ґрунтовних знань теорії і навичок в системі розробки і реалізації управлінських рішень щодо формування оптимальної структури капіталу, розподілу, використання та обігу

грошових коштів.

На даний час результати та умови розвитку української економіки характеризуватися певною суперечністю: досягнення стабілізації і певного економічного зростання супроводжується сумнівами щодо якості тих джерел, за рахунок яких це відбувається. В даних умовах фактор зовнішнього економічного середовища набуває для підприємств особливого значення – як одна з найважливіших передумов для формування стратегічно перспективних систем фінансового управління.

Будь-яке підприємство потребує джерела коштів, щоб фінансувати свою діяльність. Залежно від тривалості існування в даній конкретній формі активи підприємства, також як і джерела коштів, можна поділити на коротко- і довгострокові. Залучення того чи іншого джерела фінансування пов'язане для підприємства з певними витратами: акціонерам потрібно виплачувати дивіденди, банкам відсотки за надані ними позики і ін. Загальна сума коштів, яку потрібно сплатити за використання певного обсягу фінансових ресурсів, виражена у відсотках до того обсягу, називається ціною капіталу [2].

З переходом економіки України на умови ринкового розвитку в практичній діяльності підприємств особливого значення набуває оптимізація структури капіталу. Поряд з власними коштами, як джерелом фінансування діяльності підприємств, велике значення приділяється залученим коштам. Саме формування капіталу за рахунок різних джерел, при чому вартість їх залучення має бути порівняно невисока, і дозволяє говорити про оптимальність структури капіталу.

Наприклад, у 2011 році сума залучених коштів в структурі капіталу вітчизняних підприємств склала 37%, в 2012 році 41%, а в 2013 році – майже 47%. Залучені кошти звичайно переважають у складі короткострокових пасивів. Причому оцінка вартості цього джерела, як правило, не виконується, оскільки воно розглядається як безкоштовне.

Отже, проведений аналіз довів необхідність використання позикового капіталу, головною перевагою якого є його не стільки нижча вартість, скільки необмеженість в кількісному вираженні порівняно з власним. Використання позикового капіталу має низку переваг, а саме: достатньо широкі можливості залучення; спроможність забезпечувати зростання фінансового потенціалу підприємства; спроможність генерувати приріст фінансової рентабельності; забезпечення економії підприємства на податкових платежах (плата за позиковий капітал зменшує оподатковувану базу); можливість диверсифікації джерел власного капіталу; можливість збереження контролю (позиковий капітал не дає права його власникам на управління, не загрожує змінити політику підприємства та власникам втратити частку бізнесу) [3].

Список використаних джерел:

1. Чорна А.О. Управління капіталом в умовах ринкової трансформації економіки України / А.О. Чорна // [Текст] : автореф. дис. канд. екон. наук: 08.04.01 / Одес. держ. екон. ун-т. — О., 2005. — 21 с.
2. Ковальов В.В. Фінансовий аналіз: Управління капіталом, вибір інвестицій, аналіз звітності. [Текст] / В.В. Ковальов // Вид. 2-е: Фінанси і статистика, 2000. – 512 с.
3. Косинский Р.А. Обобщение концептуальных подходов к сущности капитала предприятия [Текст] / Р.А. Косинский // Коммунальное хозяйство міст: наук.-техн. зб. – Серія: Економ. науки. – Вип. 44. – К.: Техніка, 2002. – С. 95-101.